

Transcendentie

- Transcendentie is letterlijk overstijgen. Het wil in de filosofie vaak zeggen dat de menselijke ervaring of kennis wordt overstegeen.
- Augustinus 354-430
- Schelling 1775-1854

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-2

Als Kwaad = de wereld;

Optie 1 Goed= ascese/wereldverzaking

Als Kwaad = de mens;

Optie A Goed= overgave aan God

Optie 2 Goed= de (denkende) mens

Optie B Goed = overgave aan instituties

Waar is het kwaad?

Het kwaad was in de wereld en de mens was goed (klassiek).
Dan ontstaat de ervaring dat het de verlokkingen van de wereld zijn die inwerken op de mens. De menselijke principiële verleidbaarheid komt nu in zicht.
Lijden (Plato) of liefde voor het leven (Augustinus) richt de mensen nu op iets dat boven het hier en nu uitstijgt.

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-2

Schuldgevoel en zondebesef

Plato kent nog geen schuldig geweten ,want het betreft natuurlijke begeerten. De klassieke wereld heeft het eerder over gebrek aan optimalisatie en verlies van autonomie, dan over zonde en kwaad. Je moet weet hebben van het goed en kwaad om een schuldig geweten te hebben, of zondebesef. Het grote kwaad bij Augustinus is dat men in zichzelf en het beperkte zijn opgesloten zit, al het andere kwaad komt daaruit voort.

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-2

Transcendentie waar naar toe?

- Augustinus zoekt gehoorzaamheid aan de wil van God.
- De mens moet boven zichzelf uitstijgen, de wereld moet beter gemaakt worden ook vandaag de dag, maar de plek van God is leeg, stelt Safranski.
- Toch blijft het concept van transcendentie bestaan. Zie bijv. bij Einstein die zegt dat als de wetenschap daar niet aan voldoet de wetenschap zondigt. (48)

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-2

Polariteit

- Egoïsme
 - Zwaarte, gravitatie, materie
- Expansieve
 - Centrifugale kracht, openstaan, bewustzijn
- De mens heeft vrije wil en kan kiezen. Maar er is wel een strijd tussen de goede en de kwade keuze; Die strijd is er bij dieren nog niet en bij God niet meer. (blz55)

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-2

Waar naar toe?

- Vooruitgang, maar niemand weet waarheen.
- Ook God is niet af. God weet dus niet hoe het verhaal van de mensheid afloopt. (Schelling)
- De menselijke vrije wil wordt steeds belangrijker.
- De scheppingskracht van de mens komt centraal te staan.
- Bij Schelling is het kwaad eerst het vermijden van de positieve optie om in vrijheid te leven. De latere Schelling denkt dat mens dit niet aankan.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-2

Het kwade wint terrein

- Techniek en wetenschap zijn geen kwaad op zich, maar zijn vormen van expansie die kunnen leiden tot verlies aan transcendentie.
- Het is het zo comfortabel mogelijk maken van het rad van de hamster (59)
- Politiek gezien leidt dit tot staatsvormen die alleen gericht zijn op overleven, maar als het overleven het belangrijkste wordt gaan staten teveel macht uitoefenen en oorlog is het gevolg.
- Schelling ; Alleen een openbaring kan nog het kwade keren.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-2

Drie houdingen tegenover goed en kwaad

- Vanuit religie;
 - transcendentie richting God. (verticaal)
 - kwaad is God loslaten/ongeloof/zonde.
 - Vanuit natuur;
 - transcendentie richting eenheidservaring.(horizontaal)
 - kwaad is cultuur en denken/afgescheiden zijn.
 - Vanuit wetenschap;
 - transcendentie richting betere wereld. (horizontaal)
 - kwaad is gebrek aan kennis/conservatisme.
- In westen combineren we vaak beide; én een beter mens worden, boven jezelf uitstijgen én vooruitgang, of eenheid met natuur bereiken.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-2

De latere Schelling

- Vraagt zich af als hij naar de mens kijkt; Waarom is er iets en niet niets? (62)
- Het getob van de mens staat in schril contrast tot het vervulde bestaan van de rest van de natuur.
- De mens heeft een openbaring nodig. (63)
- Schellings beeld hoort natuurlijk ook bij een natuurovatting uit die tijd.
- Kan een ijsbeer treuren, een hond heimwee hebben of een boom niet verplaatst willen worden? Als het antwoord daarop 'ja' is, dan klopt dit idyllische beeld van de natuur die met zichzelf in evenwicht is niet meer.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-2